

Voksenvaksinering

Are Stuwitz Berg

Smittevern og vaksine, Folkehelseinstituttet

november 2022

Vaksinasjon i et livsløpsperspektiv

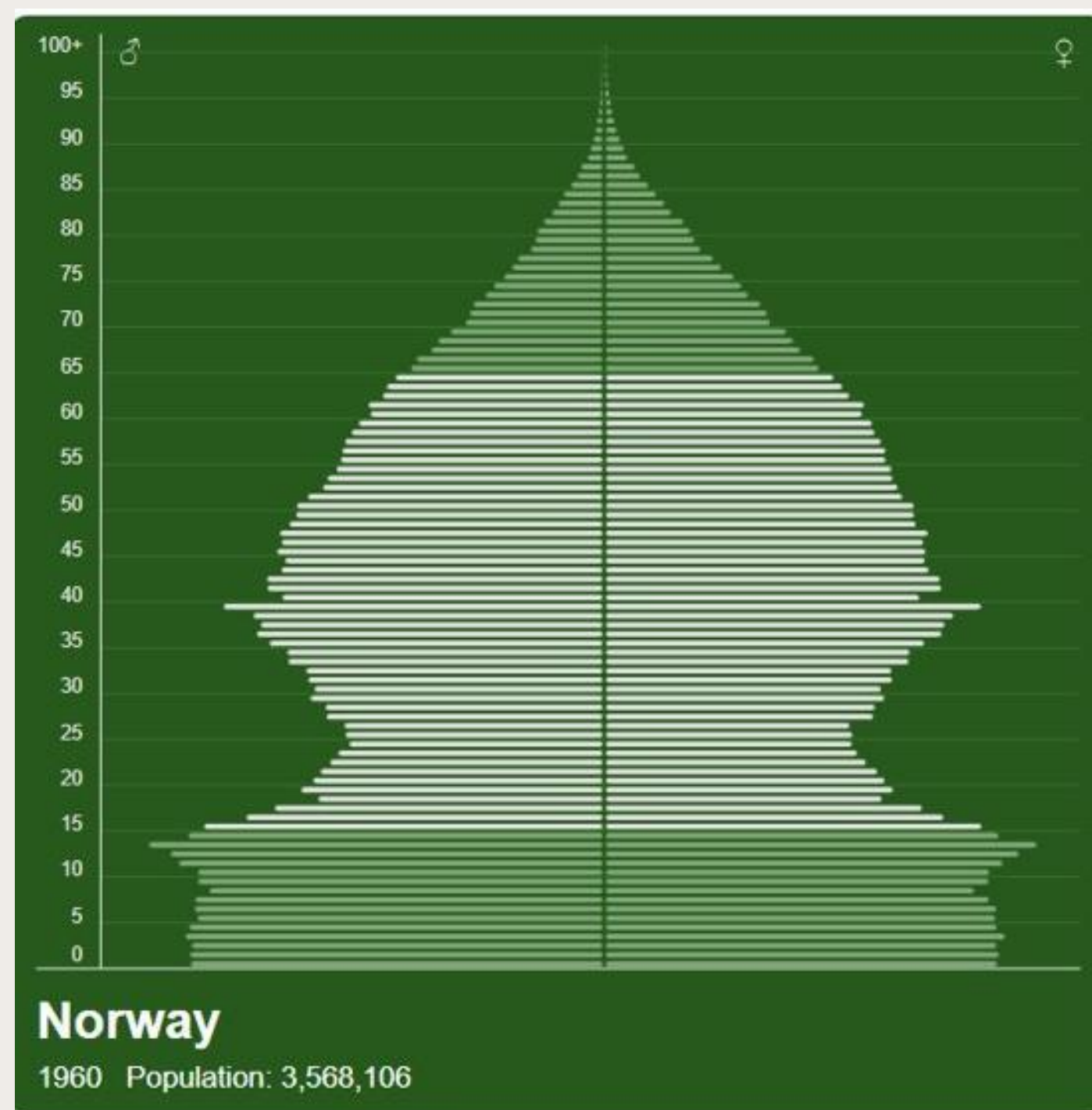

- Ikke alle vaksiner varer livet ut
- Noen vaksiner er nødvendige i voksen alder og på medisinsk indikasjon
- Nye sykdommer og nye vaksiner kommer til
- WHO's Vaccine Action plan 2020-2021

Vi blir stadig eldre....

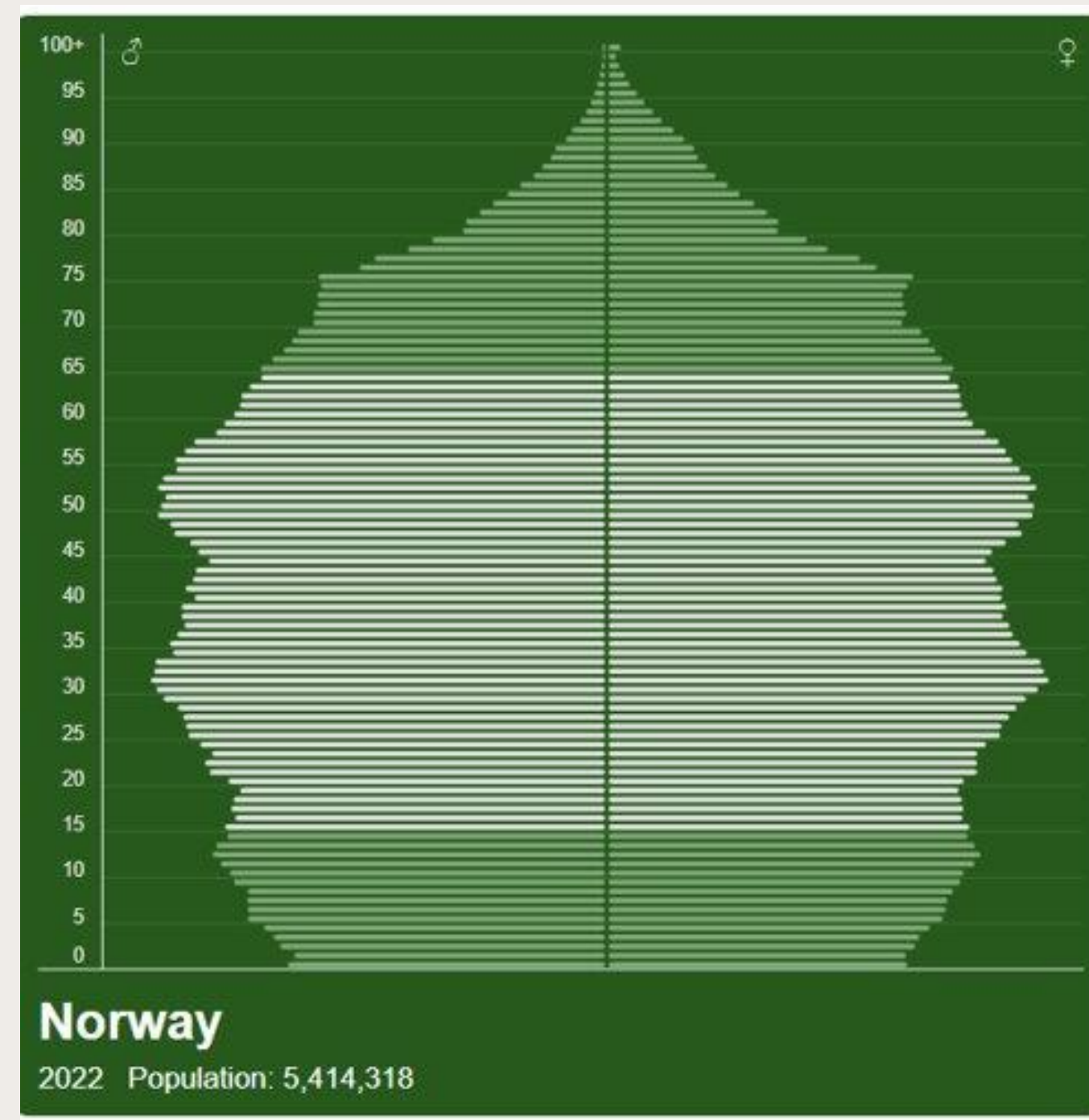
Norges befolkning 1960, 2022, fremskrevet til 2060

1960

Befolkning: 3,6 mill

2022

Befolkning: 5,4 mill

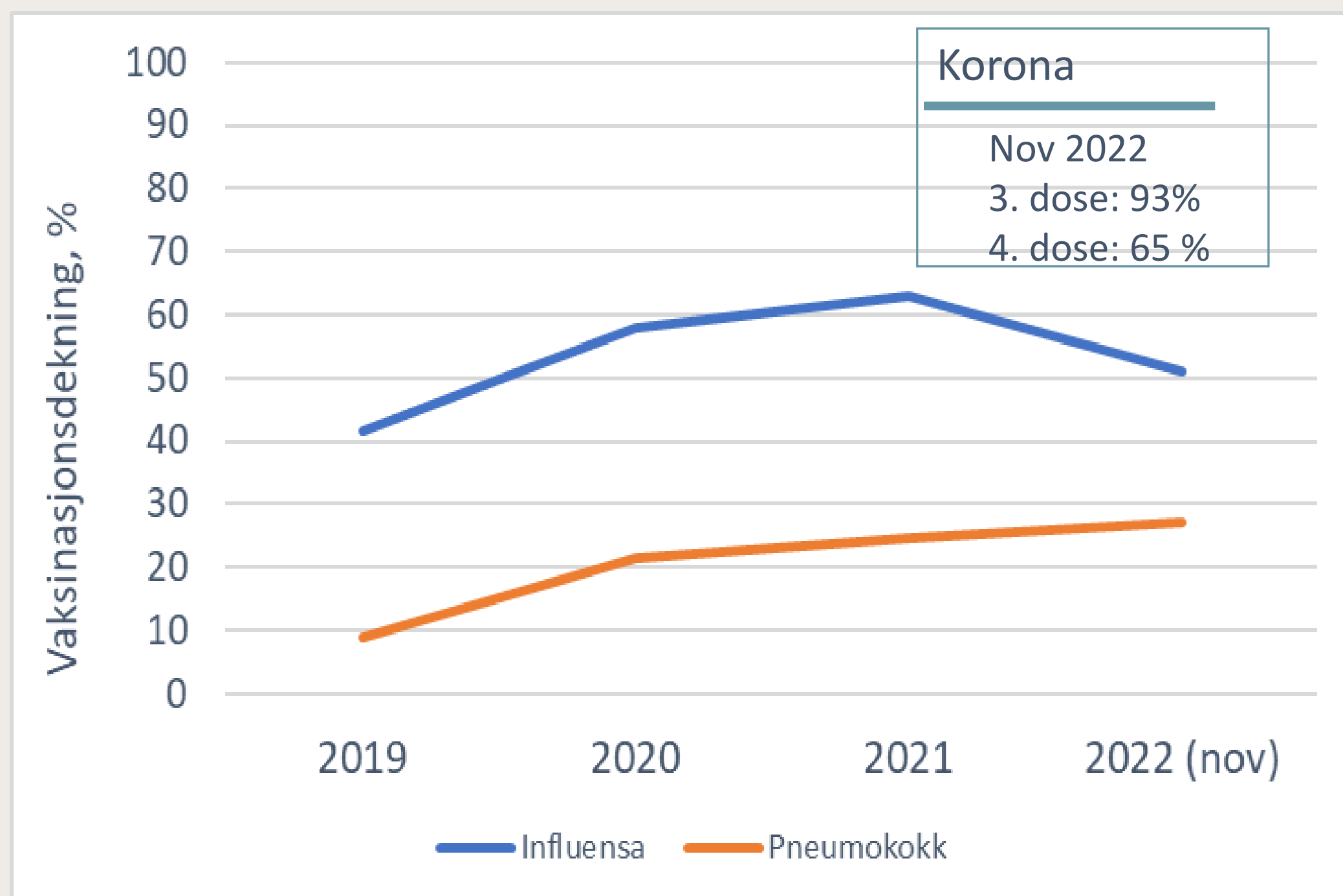
Framskriving til 2060

Befolkning: 6,6 mill

Vaksinasjonsdekning i aldersgruppen 65+

Rom for forbedring

* For influensa reflekterer tallene dekning i sesongene 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 og 2022/2023 (dekning per 13. nov 2022)

- Basert på registrerte vaksiner i SYSVAK
- Influensa:
  - Andelen i aldersgruppen ≥ 65 år vaksinert per influensasesongen (satt dato 31.12 angitt år)
- Pneumokokk
  - Andelen i aldersgruppen ≥ 65 år som har fått minst en dose Pneumovax ila de siste 10 år
- Korona:
  - Andelen som har fått 3 eller 4 doser koronavaksiner siden vaksinasjonsprogrammet startet (per november 2022)

Den generelle befolkningen >20 år

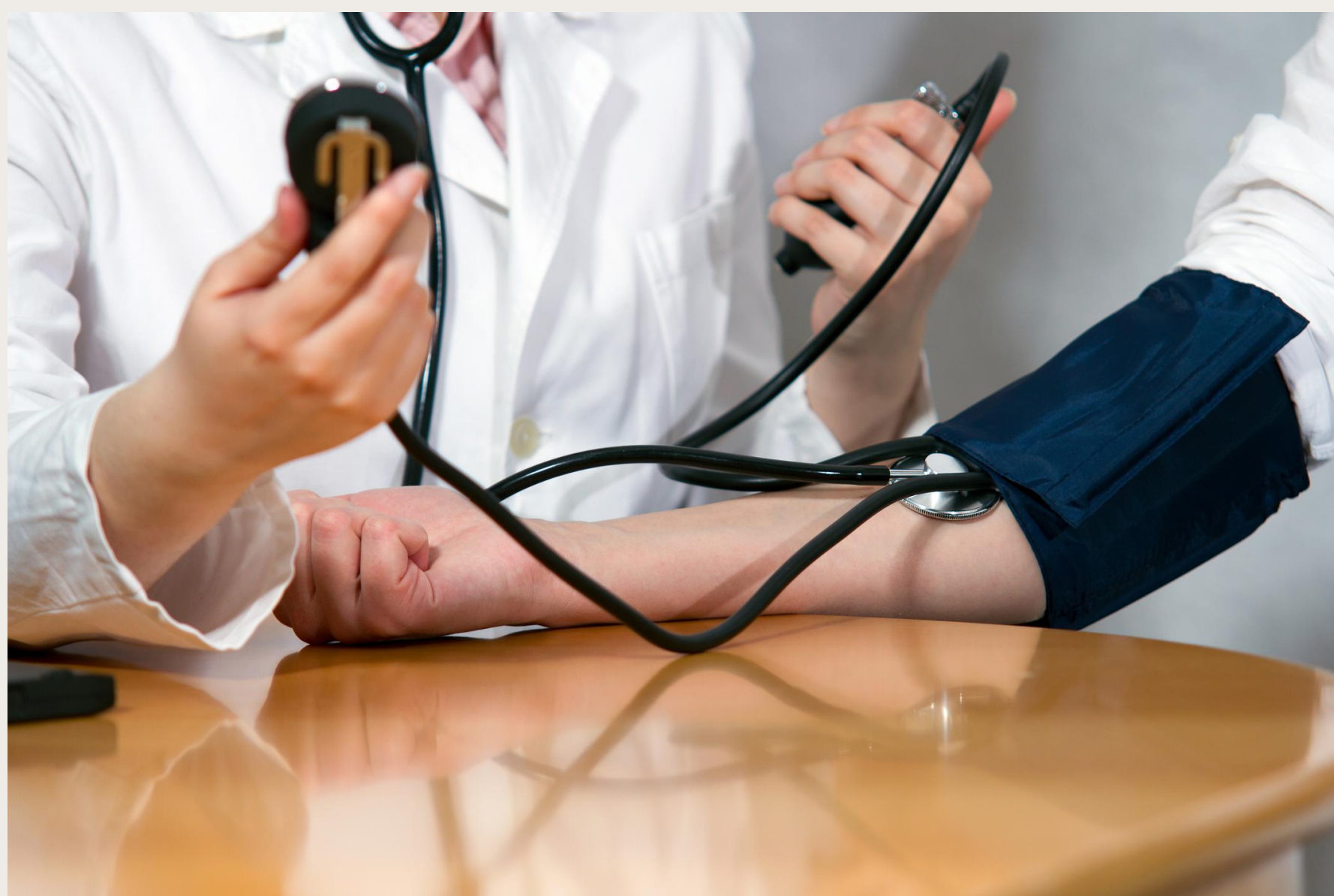

- Alle, inkludert tidligere uvaksinerte
  - difteri, stivkrampe, kikhoste og polio hvert 10. år
- Meslingvaksine til tidligere uvaksinerte

Medisinsk indikasjon

Stor og sammensatt gruppe

Medisinsk indikasjon varierer mellom vaksiner

Kan grovt grupperes:

- Personer med kroniske sykdommer
- Personer med immunsuppressjon (immunsvekkende sykdom eller behandling)

Aktuelle vaksiner

- *Influenza, korona, pneumokokk, herpes zoster, meningokokk, H influenzae, difteri, kikhoste, MMR, polio, tetanus*

Eldre

- **Influenza:** 65+, medisinsk indikasjon
  - Årlig
- **Korona:** 65+, medisinsk indikasjon
  - Oppdateres fortløpende
- **Pneumokokk:** 65+, medisinsk indikasjon
  - Pneumovax: hvert 6. år, PKV: ingen anbefaling om revaksinering per nå
- **Herpes zoster:** 50+, immunosupprimerte > 18 år
  - Inaktivert vaksine: ingen anbefaling om revaksinering per nå

PKV= pneumokokk konjugatvaksine

Gravide

- Influensavaksine
  - alle gravide etter 12. svangerskapsuke
  - 1. trimester hos kvinner med medisinsk indikasjon
- Koronavaksine
  - Grunnvaksinasjon av alle (uavhengig av trimester)
  - Oppfriskningsdose i 1. trimester hos kvinner med medisinsk indikasjon
  - Oppfriskningsdose i 2. og 3. trimester hvis > 20 uker siden forrige dose
- Pertussis (primært for å beskytte barnet)
  - Gravide som omfattes av lokale utbrudd (3. trimester)

Organisering av vokseenvaksinasjon

Forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram

- Koronavaksinasjonsprogrammet (§4a)
  - Kommunen kan ikke ta betalt for vaksinasjoner
- Influensavaksinasjonsprogrammet (§5a - sesonginfluensa, og 5b - pandemisk influensa)
  - Kommunen kan ta betalt for vaksinasjoner
- Øvrige sykdommer - anbefalinger om vaksinasjon
  - Dekning via blåresept for enkelte risikogrupper, ingen finansiering for øvrige

FHI har foreslått etablering av vaksinasjonsprogram for voksne

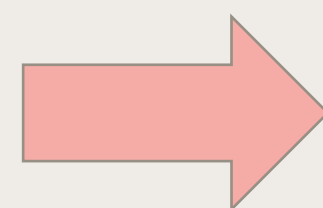
Hvorfor vaksinasjonsprogram?

- Lettere å kommunisere behov for vaksinasjon hos voksne – både til helsepersonell og befolkningen
- Vaksineanbefalingene blir tydeligere og med klare mål
- Tilgjengelighet til vaksinasjonstilbud blir likt
- Offentlig finansiering av vaksiner og vaksinasjon vil bidra til økt etterspørsel
  - Ikke en nødvendig forutsetning for et voksevakasinasjonsprogram
  - Mulig å anbudsutsette vaksineinnkjøp – rimelig pris
- Beredskap - gode vaksineplattformer er gode å ha også i krise

Vaksinasjonsprogram for voksne – FHIs utredning og anbefaling

Utredning levert HOD 31.10.18 (dvs før pandemien)

- 2016: FHI leverte oppdrag knyttet til legemiddelmeldingen hvor første utredning og skisse til etablering av vaksinasjonsprogram for voksne inngikk
  - 2018 : FHI fikk oppfølgingsoppdrag fra HOD hvor FHI skulle konkretisere forslag til modell for program: «Vaksinasjon av voksne og risikogrupper»
    - Hvilke vaksiner bør inngå i et slikt program
    - Hvordan kan et voksevakasjonsprogram organiseres
    - Budsjettmessige konsekvenser og forslag til finansiering
    - Regelverksendringer
- 2022: Det er ikke tatt stilling til om et slikt program skal etableres.
- Pandemi med Covid-19 og Covid-19 vaksinasjonsprogram har medført erfaringer og videreutvikling av systemer som også er viktige for voksevakasjonsprogram

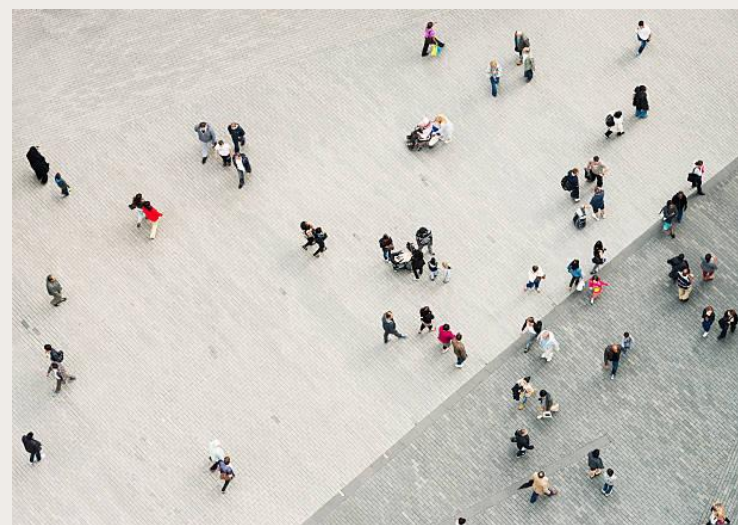

Formål med vaksinasjonsprogram

Økt forebygging – flere leveår med god helse

- Redusert risiko for sykdom og død
- Redusert bruk av antibiotika
- Reduserte kostnader og ressursbehov i helsetjenesten

Utjevne ulikheter i helse

- Bedre kunnskap om vaksinasjonsbehov i befolkningen
- Bedre tilgjengelig til vaksinasjon
- Lik kostnad for den enkelte

Bedre infrastruktur

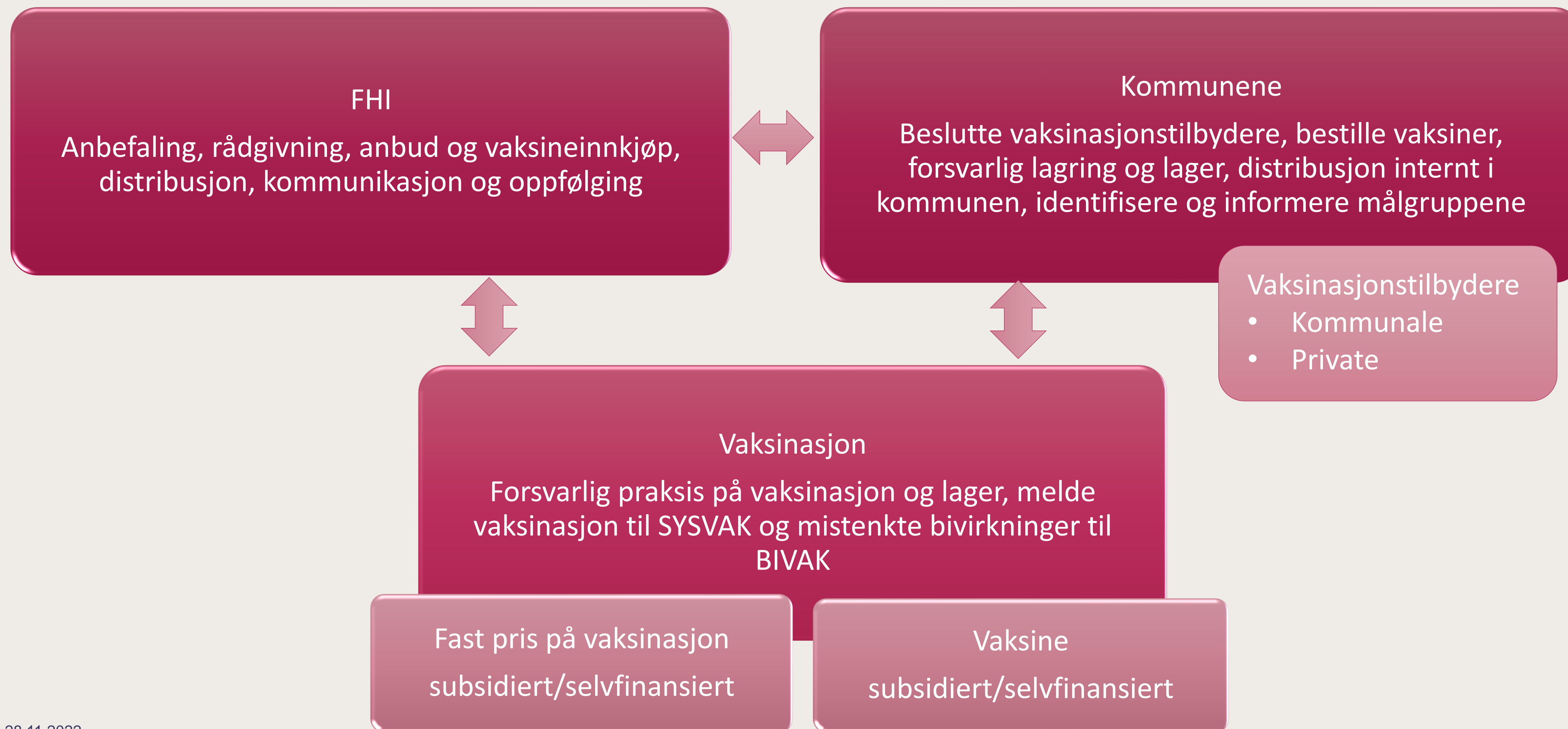
- Sikker nasjonal forsyning av vaksiner
- Etablering av lokal infrastruktur
- Bedre oversikt over vaksinasjonsdekningen

Hvilke vaksiner bør inngå i et slikt program?

Rapport 2018

- Influensavaksinasjon av voksne >65 år og risikogrupper (inkludert gravide)
  - Sesonginfluensavaksine årlig
- Pneumokokkvaksinasjon av voksne >65 år og risikogrupper
  - Pneumokokkvaksinasjon hvert 6. år
- Grunn- og oppfriskningsvaksinasjon
  - Difteri, stivkrampe, polio, kikhoste oppfriskningsdose hvert 10. år
  - Meslingeaksine til uvaksinerte
- Øvrige aktuelle vaksiner (som kan innlemmes etter hvert)
  - F. eks. herpes zoster vaksine til personer >50 år
- Vaksinasjon mot Covid-19 – foreløpig ikke diskutert om det fortsatt skal være eget program

Anbefalt organisering

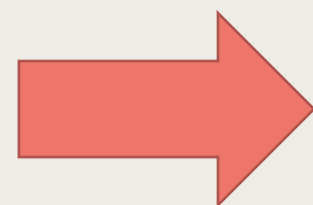

Kommunenes rolle

- Ansvar for å sørge for et vaksinasjonstilbud til befolkningen
- Organisere tilbudet for høyest mulig vaksinasjonsdekning
- Kommunene står fritt til å bestemme hvordan tilbudet skal organiseres
  - Hvem som skal være vaksinasjonstilbydere
- Plikt til å informere sine innbyggere om hvor de kan få anbefalte vaksiner

Forslag til finansiering

- Alternativ 1: Tilsvarende som for barnevaksinasjonsprogrammet
  - Staten betaler, kommunene får vaksinen gratis fra FHI. FHIs kostnad dekkes over statsbudsjettet
- Alternativ 2: Tilsvarende som for influensavaksinasjonsprogrammet
  - Pasienten betaler. Kommunene får vaksine fra FHI til selvkost. Kommunene selger vaksinene til pasientene via fastlegene eller andre vaksinatører, som tar gebyr for å sette vaksinen.
- Finansieringsløsninger kan også være noe mellom alternativ 1 og 2

I forslaget fra 2018 anbefaler FHI at vaksine mot influensa og pneumokokksykdom blir gratis for voksne og risikogrupper.

Drift av vaksinasjonsprogram for voksne

- Informasjonstiltak
  - Informasjonsmaterieell nasjonalt og til kommunene
- Organisering
  - FHI
  - Kommunene
- Vaksineinnkjøp
  - Anbudsutsetting – rimeligere pris
  - Distribusjon og lagerhold

FHI anbefaler å starte med påfyll av vaksiner som ikke varer livet ut (oppfriskningsdoser difteri, stivkrampe, kikhoste og polio) og pneumokokkvaksine til eldre (≥65 år).

Influensavaksinasjon fortsetter enten innlemmet i vaksinasjonsprogram for voksne eller som eget vaksinasjonsprogram

Oppfølging av vaksinasjonsprogrammet

- Vaksinasjonsdekning
  - All vaksinasjon skal registreres i SYSVAK
  - Forbedringer i SYSVAK er gjennomført i forbindelse med Covid-19 vaksinasjonsprogrammet
- Bivirkninger
  - BIVAK (etablert 2019, hjemlet i SYSVAK forskriften – mistenkte bivirkninger meldt av helsepersonell
  - Legemiddelverket (Bivirkningsregisteret)
- Vaksineeffekt
  - Sykdomsforekomst
    - Overvåking av meldingspliktige sykdommer (MSIS)
    - NPR
    - Studier om sykdomsbyrde og bærerskap
  - Beskyttelse i befolkningen – immunstatusundersøkelser
    - Tverrsnitts studier eller studier i utvalgte grupper

Erfaringer fra pandemien

- Koronavaksinasjonsprogrammet organisert som influensavaksinasjonsprogrammet – vaksinen til innbyggerne
- Kommunene hjørnesteinen – kjenner de lokale forholdene best
- FHI har alt «in house»: lager, distribusjon, kunnskap om sykdommen og vaksinen, rågivning, overvåkning (sysvak, bivak, registre), forskningsmiljø
- Årlige influensavaksinasjonskampanjer en årlig øvelse
- Et voksevakinasjonsprogram kunne gitt en enda bedre plattform for rask etablering av massevaksinasjon i krise

Veien videre

- Vaksinerings av voksne vil ha høy prioritet i årene som kommer
- Kommunene vil ha en sentral rolle
- FHI holder fast på anbefalinger i rapport fra 2018
- Stortinget har bedt regjeringen vurdere voksendvaksinasjonsprogram
- Sannsynlig fortsatt koronavaksinerings og samkjøring med influensavaksinerings - enda større behov for et voksendvaksinasjonsprogram

Takk